

Is jouw organisatie gedragsbestendig ?

Martin Jacobs

7 maart 2023

ORArbo

Merlijn

1

Wie ben ik?

Martin Jacobs

Mediator, vertrouwenspersoon en trainer bij Merlijn.
Extern klachtenadviseur en voorheen bestuurder V.O.

Merlijn: trainingen en professionals op gebied van
medezeggenschap en conflicthantering

ORArbo

Merlijn

3

Wat is ongewenst gedrag?

Is ook: Niet integer handelen, ook wel Zakelijke Integriteit

- Maatschappelijke Misstanden
- Fraude
- Diefstal
- Enz.
- Niet Integer Handelen kan leiden tot/kan samengaan met Ongewenste Omgangsvormen zoals Intimidatie en Agressie !

ORArbo

Merlijn

5

Agenda

- Wat is ongewenst gedrag?
- Waarom zou de organisatie er iets aan doen?
- Hoe kun je het voorkomen?
- Rol OR

ORArbo

Merlijn

2

Wat is ongewenst gedrag?

Ongewenste omgangsvormen, ook wel Sociale Integriteit

- Intimidatie
- Pesten
- Agressie
- Discriminatie
- (Seksuele) Intimidatie

Gedrag is ongewenst als het als ongewenst wordt ervaren

ORArbo

Merlijn

4

Ruim **1,1 miljoen** werknemers in Nederland worden jaarlijks slachtoffer van intern ongewenste omgangsvormen op het werk.
Bronnen: Inspectie SZW (sociale zaken en werkgelegenheid) en NEA (nationale enquête arbeidsomstandigheden)

Opgesplitst:

- intimidatie: circa 800.000 (11,1%)
- pesten: circa 600.000 (8,3%)
- discriminatie: circa 56.400 (4,7%)
- ongewenste seksuele aandacht: circa 150.000 (2,1%)
- lichamelijk geweld: circa 30.000 (0,4%)

• of een combinatie van voorvallen

ORArbo

Merlijn

6

Waarom besteden organisaties er aandacht aan?

- Omdat het wettelijk verplicht is:
  - Voor OO o.a. Arbowet, Burgerlijk Wetboek, Wetboek van Strafrecht
  - Voor NIH o.a. Wetboek van Strafrecht, Wet Huis voor klokkenluiders
- Omdat het veel geld kan besparen: veel langdurig ziekteverzuim wordt veroorzaakt door ongewenste omgangsvormen
- Vanuit morele motieven bijvoorbeeld Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

ORArbo

Merlijn

7

Hoe kun je het voorkomen? Eisen Arbeidsinspectie

- Actuele RI& E, inclusief plan van aanpak

Bron: Basis Inspectie Module intern ongewenst gedrag

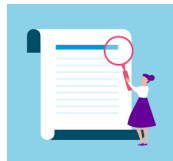
ORArbo

Merlijn

8

Eisen Arbeidsinspectie

- Actuele RI& E, inclusief plan van aanpak
- **Gedragsregels**

• Bron: Basis Inspectie Module intern ongewenst gedrag

ORArbo

Merlijn

9

Eisen Arbeidsinspectie

- Actuele RI& E, inclusief plan van aanpak
- Gedragsregels
- **Informele klachtenstructuur**

Bron: Basis Inspectie Module intern ongewenst gedrag

ORArbo

Merlijn

10

Eisen arbeidsinspectie

- Actuele RI& E, inclusief plan van aanpak
- Gedragsregels
- Informele klachtenstructuur
- **Goed opgeleide vertrouwenspersoon, die bekend is en gemakkelijk te vinden**

VERTROUWENSPERSONEN

Bron: Basis Inspectie Module intern ongewenst gedrag

ORArbo

Merlijn

11

Eisen Arbeidsinspectie

- Is er een **onafhankelijke vertrouwenspersoon** aangesteld, waartoe personeelsleden zich kunnen wenden, als zij in hun werk met ongewenst gedrag worden geconfronteerd? Is deze **toegankelijk, bekwaam, bevoegd, toegerust, bekend en door het personeel geaccepteerd?**

Kan interne of externe vertrouwenspersoon zijn. Bij voorkeur niet uit management, HR of OR lid.

ORArbo

Merlijn

12

Eisen Arbeidsinspectie

- Actuele RI& E, inclusief plan van aanpak
- Gedragsregels
- Informele klachtenstructuur
- Goed opgeleide vertrouwenspersoon, die bekend is en gemakkelijk te vinden
- **Formele Klachtenregeling die bekend is**

Bron: Basis Inspectie Module intern ongewenst gedrag

ORArbo

Merlijn

13

Eisen Arbeidsinspectie

- Actuele RI& E, inclusief plan van aanpak
- Gedragsregels
- Informele klachtenstructuur
- Goed opgeleide vertrouwenspersoon, die bekend is en gemakkelijk te vinden
- Formele Klachtenregeling die bekend is
- **Voorlichting/training aan leidinggevenden over ongewenst gedrag**

Wat voor type leider ben jij?
Verleider / afleider / omleider / anders, nl:

Bron: Basis Inspectie Module intern ongewenst gedrag

ORArbo

Merlijn

14

Eisen Arbeidsinspectie

- Actuele RI& E, inclusief plan van aanpak
- Gedragsregels
- Informele klachtenstructuur
- Goed opgeleide vertrouwenspersoon, die bekend is en gemakkelijk te vinden
- Formele Klachtenregeling die bekend is
- Voorlichting/training aan leidinggevenden over ongewenst gedrag
- **Voorlichting aan medewerkers over ongewenst gedrag**

Bron: Basis Inspectie Module intern ongewenst gedrag

ORArbo

Merlijn

15

Eisen Arbeidsinspectie op het gebied van ongewenste omgangsvormen

- Wordt er **periodiek** voldoende voorlichting gegeven aan zowel vaste als tijdelijke medewerkers over de **risico's van intern ongewenst gedrag** en over de **maatregelen en voorzieningen** die in dit verband zijn getroffen?

ORArbo

Merlijn

16

Eisen arbeidsinspectie

- Actuele RI& E, inclusief plan van aanpak
- Gedragsregels
- Informele klachtenstructuur
- Goed opgeleide vertrouwenspersoon, die bekend is en gemakkelijk te vinden
- Formele Klachtenregeling die bekend is
- Voorlichting/training aan leidinggevenden over ongewenst gedrag
- Voorlichting aan medewerkers over ongewenst gedrag
- Evaluatie en bijstelling

Bron: Basis Inspectie Module intern ongewenst gedrag

ORArbo

Merlijn

17

Wat kan de OR doen?

- Loop de punten van de Arbeidsinspectie na en neem waar nodig actie
- Als er geen signalen zijn van ongewenst gedrag: wees alert
- Wees betrokken bij de benoeming van de vertrouwenspersoon en houdt contact
- Regel dat de vertrouwenspersoon jaarlijks een geanoniseerd verslag uitbrengt met o.a. een overzicht van de aangekaarte onderwerpen

ORArbo

Merlijn

18

Rol OR

- **Artikel 23, lid 3 WOR** (wet op de ondernemingsraden): geeft OR **initiatiefrecht**, bijvoorbeeld om een voorstel te doen om een vertrouwenspersoon aan te stellen of concrete verbeterpunten voor te leggen wat betreft het huidige beleid op dit gebied of de invulling van de functie.
- **Artikel 27 WOR** geeft OR **instemmingsrecht** voor elk voorgenomen besluit tot vaststelling, wijziging of intrekking van:
  - d. een regeling op het gebied van de arbeidsomstandigheden, het ziekteverzuim of het re-integratiebeleid (RI&E, gedragscode);
  - j. een regeling op het gebied van de behandeling van klachten;

Artikel 28, lid 1 WOR OR moet erop **toezien** dat de werkgever zich aan de wettelijke bepalingen houdt. Werkgevers zijn wettelijk verplicht om beleid te voeren dat psychosociale arbeidsbelasting (PSA) voorkomt en tegengaat.

ORArbo

Merlijn

19

Wat is de rol van de vertrouwenspersoon?

- Advies geven aan het management van de organisatie
- Is verantwoordelijk voor het voorkomen van ongewenste omgangsvormen in de organisatie
- Helpen van slachtoffers van ongewenste omgangsvormen
- Onderzoek doen naar ongewenste omgangsvormen
- Voorlichting geven over de rol van de vertrouwenspersoon

ORArbo

Merlijn

20

Het werkterrein van de vertrouwenspersoon

- Ongewenste omgangsvormen
- Integriteit
- Overige aangelegenheden, zoals arbeidsgeschillen?

Rol vertrouwenspersoon

Drie hoofdtaken voor vertrouwenspersoon

- Opvang, begeleiden medewerker

ORArbo

Merlijn

21

ORArbo

Merlijn

22

Rol vertrouwenspersoon

Opvang, begeleiden medewerker

- **Opvang** en eerste aanspreekpunt
- **Luisteren en begeleiden** met als doel bij te dragen aan beëindiging van het ongewenste gedrag
- **Verwijzen** naar professionele hulpverleners en adviseurs
- **Begeleiden** bij verdere stappen, zoals klachteninstantie, aangifte e.d.
- **Nazorg** bieden

Vertrouwenspersoon is **geen** mediator, coach, advocaat

Rol vertrouwenspersoon

Drie hoofdtaken voor vertrouwenspersoon

- Opvang, begeleiden medewerker
- Voorlichten, informeren organisatie

ORArbo

Merlijn

23

ORArbo

Merlijn

24

Rol vertrouwenspersoon

Voorlichten, informeren organisatie

- **Uitleg** geven over (on)gewenste omgangsvormen en de rol van de vertrouwenspersoon aan de medewerkers en leidinggevenden
- **Voorlichting** geven over preventie van ongewenst grensoverschrijdend gedrag en bevorderen van goed gedrag.
- **Overleg** en afstemming met samenwerkingspartners.

ORArbo

Merlijn

25

Rol vertrouwenspersoon

Drie hoofdtaken voor vertrouwenspersoon

- Opvang, begeleiden medewerker
- Voorlichten, informeren organisatie
- **Adviseren bestuur/management**

ORArbo

Merlijn

26

Rol vertrouwenspersoon

Adviseren bestuur/management

- **Signaleert trends en signalen**, op basis van cijfers, de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) en MTO.
- **Adviseert** het management **gevraagd en ongevraagd** en reikt zo mogelijk concrete suggesties ter verbetering aan of denkt daarover mee.

Jaarverslag en jaarplan

ORArbo

Merlijn

27

Wat doet de vertrouwenspersoon in relatie tot OR

- Opvang individuele medewerkers
- Adviseert management, gevraagd en ongevraagd
- Schrijft jaarverslag voor directie, eventueel ook bespreken met OR
- Moet intern verschoningsrecht afspreken
- Heeft geen bescherming zoals lid OR. Dit moet nog afzonderlijk geregeld worden.

ORArbo

Merlijn

28

Wat kan de OR doen?

- Draag mede zorg voor een veilige werkomgeving. Spreek bestuurder waar nodig er op aan
- Als er geen signalen zijn van ongewenst gedrag: wees alert
- Neem zo nodig initiatief, bijvoorbeeld tot het aanstellen van een vertrouwenspersoon
- Wees betrokken bij de benoeming van de vertrouwenspersoon
- Verwijs individuele slachtoffers door
- Houd waar nodig contact met de vertrouwenspersoon en andere betrokkenen (Bedrijfsarts, preventiemedewerker, etc.)
- Blijf alert op de onafhankelijkheid van de vertrouwenspersoon
- Vraag het jaarverslag van de vertrouwenspersoon op en bespreek dit

ORArbo

Merlijn

29

Op hoofdlijnen is de rol van het management de volgende:

- **Voorbeeld gedrag**
- Het (doen) **opstellen van beleid, gedragsregels/protocollen** waarin bij voorkeur gewenst gedrag wordt beschreven.
- Het **herkennen** van ongewenst gedrag.
- Het **aanpakken** van ongewenst gedrag. Ongewenst gedrag begint vaak met kleine dingen en wordt groter als men er niet op aangesproken wordt.
- Het **serius nemen en ondersteunen van slachtoffers** als die er, ondanks voorgaande stappen, toch zijn.

ORArbo

Merlijn

30

Betrokkenen bij veilige werkomgeving

- Directie
- Leidinggevenden
- Medewerkers
- HR
- OR
- Preventiemedewerker
- Bedrijfsarts
- Arbodienst
- Bedrijfsmaatschappelijk werk
- Klachtencommissie
- Vertrouwenspersoon

ORArbo

Merlijn

31

Vragen?

ORArbo

Merlijn

32